

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขความเข้าใจอันคลาดเคลื่อนของคนในสังคมไทย ที่เข้าใจว่าคนต่างด้าวไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิที่จะได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎรไทย โดยมุ่งศึกษา “คนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทย” โดยทำการศึกษาถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับคนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทย ศึกษาการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎรไทยของคนต่างด้าว รวมถึงปัญหาที่คนต่างด้าวต้องเผชิญในการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎรไทย ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร และวิจัยเชิงประสบการณ์ ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการทดลองเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาวิทยานิพนธ์ค้นพบองค์ความรู้ ดังต่อไปนี้

ประการแรก “คนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทย” คือ บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎรไทย ซึ่งปรากฏมีทั้งคนต่างด้าวที่มีรัฐเจ้าของตัวบุคคล และคนต่างด้าวไร้รัฐ โดยสามารถจำแนกคนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทยได้เป็น 1.คนต่างด้าวที่ได้รับการบันทึกในทะเบียนบ้าน และ 2.คนต่างด้าวที่ได้รับการบันทึกในทะเบียนประวัติ

ประการที่สอง คนต่างด้าวสามารถเข้าสู่ทะเบียนราษฎรไทย ด้วยเหตุ 3 ประการ คือ 1.โดยความยินยอมของรัฐ(consent of state)ภายใต้หลักต่างตอบแทน 2.โดยความจำเป็นของสังคม(social need) เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และ 3.โดยหลักสิทธิมนุษยชน(human rights) เพื่อเคารพต่อสิทธิในชีวิต เพื่อการรับรองความเป็นบุคคล และเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคคลในครอบครัว(family unity)

ประการที่สาม คนต่างด้าวต้องออกจากทะเบียนราษฎรไทย ด้วยเหตุ 3 ประการ คือ 1.สิ้นสุดสภาพบุคคล 2.สิ้นสุดสิทธิอาศัยตามกฎหมายไทย และ 3.สิ้นสุดสถานะคนต่างด้าว หรือได้สถานะคนสัญชาติไทย ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

ประการที่สี่ คนต่างด้าวและญาติต้องเผชิญปัญหาในการใช้สิทธิในกระบวนการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎรด้วยกันทั้งสิ้น 9 ปัญหา คือ 1.ปัญหาการพิสูจน์ความเป็นผู้ทรงสิทธิ 2.ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานในการเตรียมคำร้อง 3. ปัญหาการถูกปฏิเสธสิทธิในการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎร 4.ปัญหาการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมภายหลังถูกปฏิเสธสิทธิ 5.ปัญหาความล่าช้าภายหลังการรับคำร้อง 6. ปัญหาการแสวงหาพยานหลักฐานภายหลังการรับคำร้อง 7.ปัญหาการบันทึกข้อมูลในทะเบียนราษฎรคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง 8.ปัญหาการได้รับเอกสารสิทธิไม่ครบ และ 9.ปัญหาการไม่ได้รับเอกสารสิทธิ

ประการที่ห้า ผู้ศึกษาวิทยานิพนธ์พบว่าปัญหาในการใช้สิทธิในกระบวนการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎร จะได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพหากคนต่างด้าวซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาของตนเอง (เริ่มตั้งแต่การแยกแยะปัญหา การสืบค้นถึงสาเหตุแห่งปัญหา และการวางแผนทางในการแก้ไขปัญหา อันจะนำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุด)